

Motion till riksdagen

1988/89:U544

av Lars Werner m. fl. (vpk)

El Salvador

Mot.
1988/89
U544 – 548

El Salvadors historia liknar de övriga centralamerikanska ländernas. Efter att ha blivit fritt från Spanien i början av 1800-talet blev landet mer och mer ekonomiskt beroende av USA. I mitten av 1800-talet när kaffejordbruket introducerades förändrades den ekonomiska strukturen i landet. Mängder av bönder och indianer förlorade sin jord till storgodsägarna, som började odla kaffe.

1931 tog general Maximiliano Hernández Martínez makten. Exploatering av befolkningen och repression gentemot all opposition blev utmärkande för hans regim. Dessutom uttalade han öppet sitt stöd för Hitler. I april-maj 1944 störtades Martínez i samband med en generalstrejk. En demokratisk, provisorisk regering upprättades, men den krossades av militären innan året var slut.

I slutet av 1960-talet bildade militärerna ett parti, PCN (Partido de Conciliación Nacional), som år efter år "vann" de parlaments- och presidentval som hölls.

1970, efter år av militärregimer och hänsynslöst mördande av oppositionella, började motståndsrörelsen sin väpnade kamp. Under 1970-talet bildades fem olika beväpnade befrielseströrelser. Även den politiska kampen förstärktes. I valet 1972 ställde oppositionen upp och vann också, men genom valfusk var det till slut PCNs kandidat överste Armando Molina som förklarades som segrare.

Detta valfusk ökade folkets bitterhet och ökade spänningarna i samhället. Repressionen mot oppositionen ökade. 1980 bildades de så kallade döds-skvadronerna av regeringen. Officiellt var syftet med skvadronerna att bekämpa brottsligheten, men snart framstod det klart att deras uppgift var att krossa all opposition med hjälp av hot, kidnappningar, tortyr och mord.

I oktober 1980 enade sig oppositionen i de två organisationerna FDR och FMLN. FDR (Demokratiska Revolutionära Fronten), som består av Guillermo Ungo's parti MNR (Movimiento Nacional Revolucionario) och Ruben Zamora's MPSC (Movimiento Popular Social Cristiano), utgör den politiska delen. I FMLN (Fronten Farabundo Marí för Nationell Befrielse) enades de fem väpnade befrielseströrelserna som bildats under 1970-talet.

FDR-FMLN har under hela sin tid arbetat för en politisk lösning på konflikten. År 1983 lade FMLN det första förslaget till dialog med regeringen. Detta tillbakavisades dock.

Under början av 1980-talet trappade döds-skvadronerna upp sin verksamhet. De flesta av de 70 000 mördade i El Salvador mördades under denna period.

I USA fick president Reagan, allt eftersom dödsskvadronernas ohejdade mördande blev internationellt känt, svårare och svårare att få igenom stödet till den salvadoranska regeringen i kongressen. Inför valet 1984 lanserades kristdemokraten José Napoleon Duarte som den kandidat som stod för en demokratisering av förhållandena i El Salvador. Han var också den som vann. Valet var inte på något sätt demokratiskt, vilket också konstaterades av de internationella observatörer som fanns på plats.

I och med att Duarte blev president startades en stor internationell propagandakampanj understödd av USA för att ge sken av att en demokratiseringsprocess pågick i landet. Situationen har dock inte förbättrats efter 1984.

Den ekonomiska exploateringen av befolkningen och det massiva förtrycket av all opposition har fortsatt trots en så kallad demokratisk regering och trots att regeringen skrivit på det centralamerikanska fredsavtalet. Kriget har till och med intensifierats och bombningarna har förstört hundratal byar. FDR-FMLN har gång på gång försökt att få till stånd en dialog men regeringens enda svar har varit fortsatt krig mot befrielse rörelsen och civilbefolkningen. Det salvadoranska samhället är i dag starkt polariserat kring dessa två maktfaktorer. Regeringen och armén mottar stora mängder bistånd från USA. Det militära biståndet uppgår för närvarande till 14 miljoner kr per dag.

Trots detta stöd har befrielse rörelsen vuxit och är nu starkare än någonsin. USA:s strategi med så kallad lågintensiv krigföring har misslyckats. En följd har blivit att det parti som hela tiden använts av USA för att genomföra denna strategi nu har splittrats. Detta har stärkt ARENA-partiet, som nu förespråkar ett totalt krig mot befrielse rörelsen.

I mars 1988 genomfördes kommun- och parlamentsval i landet. Det var tre miljoner salvadoraner som var röstberättigade. 950 000 människor utnyttjade sin rösträtt. 300 000 av dessa röstade blankt. Fördelningen av de 60 platserna i parlamentet blev följande:

ARENA 31 mandat

PDC 22 mandat

PCN 7 mandat

Till presidentvalet i mars 1989 kommer det att finnas tre eller fyra olika presidentkandidater. ARENA ställer upp med Alfredo Cristiani och Roberto D'Aubisson, PDC med Fidel Chavez Mena och Alejandro Barrientos. Det nybildade partiet MADC, som består av dem som gått ur PDC och ett annat parti, ställer upp med Julio Rey Prendes och Adolfo Magano.

MNR och MPSC, som ingår i FDR, har tillsammans med PSD (Partido Social Demócrata) bildat en allians inför valet; CD (Convergencia Democrática = Demokratisk Samverkan). Den fjärde presidentkandidaten skulle alltså vara Guillermo Ungo, ledare för MNR och vice ordförande i Socialistinternationalen. Vicepresidentkandidat är Mario Reni Roldan från PSD. CD har dock ställt som villkor för sitt deltagande att hoten och terrorn från dödsskvadronerna upphör.

Anledningen till att oppositionen över huvud taget ställer upp i valet är för att främja en politisk lösning av kriget i landet. De viktigaste frågorna för CD är konflikten, landets förlorade suveränitet, den omfattande fattigdomen och avsaknaden av verklig demokrati.

CD:s valprogram och förslag till åtgärder för att lösa problemen överensstämmer med FDR-FMLN:s förslag till plattform för en provisorisk regering med brett folkligt deltagande. Ett av CD:s krav är skapandet av en verklig demokrati där armén underordnar sig regeringen och respekterar de mänskliga rättigheterna.

I plattformen föreslår FDR-FMLN att en provisorisk regering med folklig förankring snarast bildas. Dess uppgift skulle vara att fungera som en övergångsregering och sätta igång nödvändiga sociala, politiska och ekonomiska reformer. Dess grundläggande åtgärder innebär att:

1. Garantera att nationellt oberoende och självbestämmande hävdas.
2. Avskaffa den nuvarande förtryckarapparaten och bygga upp ett samhälle där de mänskliga rättigheterna respekteras och där det ges möjligheter till ett brett folkligt deltagande för att gemensamt bygga upp en varaktig fred.
3. Tillgodose de rättmätiga krav på social rättvisa som det salvadoranska folket kräver och initiera grundläggande ekonomiska och sociala reformer.
4. I praktisk handling vidta åtgärder som gör slut på nuvarande inre krigstillstånd i landet.
5. Ta initiativ till och genomföra allmänna val.

En sådan regering skulle också sträva efter att återupprätta landets suveränitet genom en alliansfri utrikespolitik.

Den breda folkliga provisoriska regeringen skulle bestå av representanter från arbetarrörelsen, bonderörelsen, fackliga organisationer, politiska partier, privata företag och FDR-FMLN samt representanter från en reformerad variant av armén.

FDR-FMLN inledde i slutet av oktober 1988 en diplomatisk offensiv för att främja en politisk lösning av konflikten i landet. Samtidigt har FMLN nått framgångar i den militära offensiv som påbörjades i september.

Under en rundresa träffade Joaquin Villalobos och Leonel Gonzalez från FMLN:s högsta ledning flera latinamerikanska presidenter, bland annat Alan Garcia (Peru), Oscar Arias (Costa Rica), Rodrigo Borja (Ecuador) och Mexicos utrikesminister. Även Guillermo Ungo och Reni Roldan har rest runt för att plädera för fred i El Salvador. De träffade bland andra Guatemalas president Vinicio Cerezo och Nicaraguas Daniel Ortega. Alan Garcia lovade att presentera FDR-FMLN:s fredsförslag för Contadora-gruppen och Daniel Ortega uttryckte sitt stöd för en politisk lösning i El Salvador.

I internationella sammanhang har Sverige tidigare spelat en betydelsefull roll i fredsprocessen och kampen för demokrati och rättvisa. Olof Palme grundlade ett förtroende för Sverige som försvarare av de mänskliga rättigheterna och motståndare till förtryck. I Nicaragua har Sveriges stöd och svenskarnas solidaritet betytt mycket för det nicaraguanska folket. De var en gång i samma situation som det salvadoranska befinner sig i idag.

Nu behöver befrielseströrelsen och folket i El Salvador vårt stöd i sin kamp mot en regim som förtrycker och mördar.

Hemställan

Mot. 1988/89
U544

Mot bakgrund av det anförda hemställs
att riksdagen uttalar sitt stöd för FDR/FMLN:s arbete för demo-
krati och nationellt oberoende.

Stockholm den 23 januari 1989

Lars Werner (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Hans Petersson (vpk)